Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felix Elorza Loidi

Aramaio, Araba (1936)

Aurkibidea

Biografia

Arriola auzoko Erdikoa (Ereduena) baserrian jaio zen. Aita Arexola auzoko Perurena Baserrikoa zen, eta ama auzo bereko Makillena baserrikoa. Hamaika seme-alabetatik seigarrena zen Felix. Arexolako Abatetxeko eskolara joan zen. Aramaioko bainuetxean, don Joakin Bikuña eta bere emazteak ematen zituzten eskola partikularrak jaso zituen. Zazpi urtetik hamabira arte morroi egon zen Arriola auzoko Bengoa baserrian. 16 urterekin bidegintzan jardun zuen, eta hamazazpirekin Arrasateko Zerrajeran hasi zen lanean. Lantegiko Aprendiz Eskolan elektrizitate ikasketak egin zituen. Zerrajeran jubilatu zen.

Zintak

ARA-086

- **Proiektua**: Aramaioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2009-12-03
- **Iraupena**: 99 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Arrixola auzoa

- **Erref**: ARA-086/002
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:01:33. **Bukatu**: 00:04:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Mendian goitik behera etorritako harriek ematen omen diote izena Arriola auzoari, "Arrixola" esanez. Gurasoak Arexola auzoko Peruena baserritik etorriak ziren. 11 anai-arrebatatik seigarrena izan zen Felix.

2. Felix auzo-alkate

- **Erref**: ARA-086/003
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:04:08. **Bukatu**: 00:06:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

Laburpena:
Eskolan Arexola auzoko abatetxeko gelatxo batean hasi zela gogoratzen du. Arriola auzoa Arexola auzoko parrokian sartzen da. Francoren denboran hasi ziren auzo-alkateak hautatzen. Arriolak eta Arexolak hasieran bananduta, gero elkarrekin eta berriz ere bananduta hautatu izan dituzte euren alkateak. Felixi batean egokitu zitzaion auzo bietako alkate bakarra izatea.

3. Anai-arrebak neskame eta fraide

- **Erref**: ARA-086/004
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:06:38. **Bukatu**: 00:09:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Lanbideak » Neskameak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:
Umeak eskolara neguan edota etxean lanik ez zegoenean bakarrik joaten ziren. Hori omen zen etxe gehienetako ohitura. Anaia nagusia Gasteizko Marianistetara joan zen erdara ikastera. Arreba nagusiak, berriz, Altzolako bainuetxean egin zuen lan. Beste arreba bat Bilbon egon zen neskame, eta beste anaia bat fraide joan zen.

4. Neguan eskolara

- **Erref**: ARA-086/005
- **Iraupena**: 0:02:53. **Hasi**: 00:09:27. **Bukatu**: 00:12:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Felix auzoko Bengoa baserrian egon zen morroi zazpi urtetik hamabira bitartean. Handik neguan joaten zen eskolara. Goizean esnea banatu, errotara joan, eta arratsaldean eskolara. Lanean hasi zen arte ez zuen eskola gehiagorik izan. Orduan gau-eskolara joaten hasi zen Aramaion bertan. 28 urte zituela Zerrajera lantokian egin zuen argiketari ikastaro bat eta lan

horretan jardun zuen erretiroa hartu arte. Arrasateko Eskola Profesionala ireki aurretik Aprendiz Eskola egon zen Zerrajeran.

5. Bainuetxe zaharra

- **Erref**: ARA-086/006
- **Iraupena**: 0:02:51. **Hasi**: 00:12:20. **Bukatu**: 00:15:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Lanbideak » Etxeginak
- Lanbideak » Polizia
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:
Gaztetan kalera ere etorri izan zen iluntzetan eskola partikularrak jasotzera. “Baiñera zaharrian” (Bainuetxe zaharra) ematen zituzten bai eskola normalak, baita partikularrak ere. “Baiñera” zahar hori eraikuntza handia zen. Igeltsero batek biltegia bertan zuen, eta Guardia Zibilen kuartela ere han zegoen. Guardia Zibilok joan zirenean bota zuten Bainuetxe zaharra.

6. Aramaio eta Ibarra

- **Erref**: ARA-086/008
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:17:59. **Bukatu**: 00:21:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Arexolako abatetxeko eskolako maisua Don Jose abade otxandiarra zen. Auzo-eskolan neskatila-mutikoek elkarrekin ikasten zuten, baina kaleko eskolan aparte egoten ziren. Aramaioko kale aldearen izen ofiziala Ibarra da, baina Felixek dio berak ez diola inori inoiz entzun izen hori erabiltzen. Baserritarrentzako kalea izan da beti. Ibarra hori herriari abizena jartzea bezala dela uste du Felixek. Ibarra izen horrek nahasmena sortzen omen du.

7. Ama emankorrak. Umetako jolasak

- **Erref**: ARA-086/010
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:25:06. **Bukatu**: 00:27:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aitona eta arreba gaixotu zirenean etxera itzuli zen Felix, eta eskolak utzi

zituen. Bere amak 12 ume izan eta gero 84 urte hartu zituen. Amaren ahizpa batek ere 13 ume ekarri zituen. Txorro-morroka eta toke-tokeka jolasten zuten umetan. Jolaserako asti askorik ez zutela izaten dio Felixek.

8. Lurren ustiaketa

- **Erref**: ARA-086/011
- **Iraupena**: 0:03:58. **Hasi**: 00:27:27. **Bukatu**: 00:31:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Soroan garia jaso eta gero "artaria" eta trailuarekin landu eta arbia ereiten zuten. Batzuetan ez zuten izaten nahiko sats, eta arbia ez zen ondo hazten. Baserriko lurrak bi zatitan banatzen zituzten, txandaka artoa eta garia ereiteko. Lurrak larregi ustiatzen zituzten, eta emateko zuten ia guztia xurgatzen zioten. Ez omen zuten nahikoa sats etxeko soroentzako, baina urteetako ohiturari jarraituz, nola edo hala terreno guztiak ereiten zituzten.

9. Gari-jotzearen bilakaera

- **Erref**: ARA-086/012
- **Iraupena**: 0:04:01. **Hasi**: 00:31:25. **Bukatu**: 00:35:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Lehenengo gariak eskuz jotzen zituzten harri baten kontra. Umetan gogoan du behiak tiratutako trailuaren gainean egoten zirela garia jotzen. Beste etxe batzuetan behorrek gariaren gainean ibiliz hankekin jotzen zuten. Gero “matxakak” etorri ziren. Arriola eta Arragako auzoek ira piloan egiten zituzten auzo-batzarrak. Arriola auzoa haizpean hasita kale-kaleraino iristen zen.

10. Batzar egunak jakinarazten

- **Erref**: ARA-086/014
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:37:07. **Bukatu**: 00:37:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Auzoko junta izango zela jakinarazteko, Felix eta neba-arrebak baserririk baserri ibiltzen ziren mandatuarekin.

11. 16 urterekin bidegintzan

- **Erref**: ARA-086/016
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:39:15. **Bukatu**: 00:42:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Lanbideak » Beste batzuk
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Felixen denboran auzoan bide berri bat egin zuten auzolanean, idiekin menditik harria jaitsita. Gariarentzako lur ona omen zegoen auzoan, ondo drainatzen zena. Felix 16 urterekin Etxaguengo errepidea egiten ibili zen lanean, bidegintzan.

12. Lanera autobusez

- **Erref**: ARA-086/017
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:42:11. **Bukatu**: 00:45:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:
Kaminero lana bukatu eta Zerrajeran hasi zen. Antzinako autobus zaharretan joaten ziren lanera, barnean eta kanpoan bidaiariak edozein modutan jarrita. Tanzaniako autobusak ezagutu ditu Felixek.

13. Azoketara baserriko gaiak saltzera

- **Erref**: ARA-086/018
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 00:45:49. **Bukatu**: 00:48:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Elurte handiak egiten zituenean lanegun batzuk galtzen zituzten. Autobusa joaten ez bazen, langile batzuk oinez joaten ziren lanera. Konbinazio txarragatik, baserritarrek arazoak izaten zituzten Arrasateko edo Gasteizko azoketara saltzera joateko. Otxandioko plazara Felix bera ere joaten zen saltzera. Astoarekin mendi bidez joaten zen eta denetik saltzen zuen. Dozena bat asto joaten ziren Aramaiotik Otxandioko azokara.

14. Otxandioko azoka

- **Erref**: ARA-086/019
- **Iraupena**: 0:03:41. **Hasi**: 00:48:56. **Bukatu**: 00:52:37

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Fruta urte osoan, eta neguan babarrunak, gaztainak etab. eramaten zituzten Otxandioko azokara. Udaberrian "paatxa" (pagotxa) hazia eramaten zuten. Hazia ondo garbituta bazegoen salneurri hobea izaten zuen. Hazia batzeko, pagotxa-soroaren zati bat ebaki barik utzi behar izaten zuten. Itxura denez, Otxandion ezin zuten pagotxa hazia jaso, eta eguraldiagatik edo, garia ere gutxiago jasotzen zuten. Patata, ordea, asko jasotzen omen zuten. Otxandion izotza askoz ere lehenago etorri eta beranduago joaten omen da, Aramaiorekin alderatuz gero.

15. Ganadua ondo zaindu ezinda

- **Erref**: ARA-086/020
- **Iraupena**: 0:04:26. **Hasi**: 00:52:37. **Bukatu**: 00:57:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Otxandion ardi asko omen zituzten. Felixen etxean 80 ardi inguruko artaldea izatera ailegatu ziren. Orduan ganadua oraingo aldean txarto tratatzen zela dio Felixek. Gogoan du neguan elur batzen ibiltzen zirela, ardientzako larrea bistaratzearren. Aramaio herria nahiko isolatua zegoela dio, eta baserritar erdiak baino gehiago maizterrak zirenez, zaila egiten zitzaien bizimodua aurrera ateratzea.

16. Neguko ganadu-jatekoak

- **Erref**: ARA-086/021
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:57:03. **Bukatu**: 00:59:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Aramaion trenik ez dute inoiz eduki. Arriolatarrak Azkoagatik gora joaten ziren otea batzen, etxera ekarri eta txikitu ondoren ganaduari emateko. Ardiak elur egunetan bakarrik etxeratzen ziren. Gari lastoa, “erretxistoa”, ere ematen zioten ganaduari jateko.

17. Igitaia, sega eta makinak

- **Erref**: ARA-086/022

- **Iraupena**: 0:04:07. **Hasi**: 00:59:37. **Bukatu**: 01:03:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
Garai batean igitaiarekin lan asko egiten zen. Garia, garoa eta maldetako belarra ebakitzeko erabiltzen zen, besteak beste. Geroago dena segaz ebakitzen zuten. Felixek hogetaka urte zituela etorriko zen lehenengo garia ebakitzeko makina. Gero trilladora etorri zen, lastoa ganbarara bidaltzen zuena.

18. “Matxaka” makina

- **Erref**: ARA-086/023
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 01:03:44. **Bukatu**: 01:05:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:
“Matxaka” makina nola ibiltzen zen azaltzen du Felixek. Handik irtendako garia beste makina batean garbitzen zen.

19. Erlijioaren indarra

- **Erref**: ARA-086/024
- **Iraupena**: 0:03:56. **Hasi**: 01:05:40. **Bukatu**: 01:09:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Bere gazte denboratik hona, erlijioak indar asko galdu duela dio. Bera mutikoa zenean, hemengo mundua erlijioa besterik ez omen zen. Zerua eta infernua, batez ere infernua. Erlijioak gizakien bizia oso baldintzatuta omen zuen. Arto zuritzen edo gabeko lanak egiten, arrosarioa errezatzen zuten. Gari lanetan ere errezatzen zuten. Felixek letaniak buruz ikasita zituen.

20. Oiloak era zaharrean zainduta

- **Erref**: ARA-086/025
- **Iraupena**: 0:03:56. **Hasi**: 01:09:36. **Bukatu**: 01:13:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Baserriko oiloek lo egiteko otea etxeko lekurik txarrenean jartzen omen zen, ohitura zaharrei jarraituz. Normalean, sats-piloaren gainean jartzen zuten otea. Satsak zerion gasa kontuan hartu gabe, oiloak epelean edukitzen ziren. Era honetan zaindutako oilo asko behar izaten ziren arrautza gutxi erruteko. Gauza hauetan pentsatzeko astirik ez omen zuen baserritarrak, erlijioak denbora larregi hartzen ziolako.

21. Erlijioaren eragina

- **Erref**: ARA-086/026
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 01:13:32. **Bukatu**: 01:16:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Orduko denboretan, 80 urteko agurea, zeharo okertuta egon arren, domeketan elizara joan eta ordu erdiz belauniko egoten omen zen, erlijioak hala agintzen zuelako. Etxean ere letaniak belauniko errezatzen ziren.

22. Eguneroko jatorduak: babarrunak eta porru-patatak

- **Erref**: ARA-086/027
- **Iraupena**: 0:02:16. **Hasi**: 01:16:37. **Bukatu**: 01:18:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Eguneroko jatordua babarruna izaten zen bazkaltzeko, eta porru-patatak afaltzeko. Bisitariek txorizoa jaten zuten arren, etxekoentzako urdaia egoten zen. Etxean fruta asko jaten zuten, eta negu partean gaztainak. Gaztainek apirilera arte irauten zuten. Neguko afaria porru-patatak edo berakatz-zopa eta gero gaztainak izaten zen.

23. Gerraosteko janari eskasia

- **Erref**: ARA-086/028
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 01:18:53. **Bukatu**: 01:20:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean goserik ez omen zuten pasatu, baina ez zutela ondo jaten dio. Egun osoan garoa ebakitzen jarduten zutenean zer jaten zuten kontatzen du. Garoa hogei gurdikadatik gora ekartzen zuten urtero etxera.

24. Aita Argierrotako argindar kobratzaile

- **Erref**: ARA-086/029
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 01:20:46. **Bukatu**: 01:23:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Lanbideak » Antzinako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Aita argindar kobratzailea zen, eta kalera sarritan joaten zen. Aramaioko errotarik onena Eguzkierripa auzoko Argierrota omen zen. Argindar asko ekoizten zuten, auzoetatik aparte kalera saltzeko beste. Gantzagako errotak ere ekoizten zuen argindarra, baina ez kalera saltzeko adina. Eguzkierripa, Arraga eta Arriola auzoko bazkideak ziren Argierrotako jabeak. Felixen aita etxerik etxe joaten zen hilean behin eta kontadoreak ikusi eta ordainagiriak egiten zituen kobratzeko. Bezeroek dirutan ordaintzen zioten.

25. Argindarra, ura eta garbitasuna

- **Erref**: ARA-086/031
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 01:25:57. **Bukatu**: 01:27:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Felix umea zenean jarri zituzten argindarra eta ura etxean. Norberaren garbitasuna ez zuten gaur egun beste zaintzen.

26. Jaiak eta dantzak

- **Erref**: ARA-086/032
- **Iraupena**: 0:02:14. **Hasi**: 01:27:47. **Bukatu**: 01:30:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Bizkaitik jende asko etortzen omen zen Andramari jaietara eta baita herriko jaietara ere. Domeketan Kontzejupean jotzen zuten musika, nahiz eta sarritan abadeek protestatu. Bergarako Ariznoa dantzalekura motorrez joaten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com